

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
İlâhiyat Fakültesi Dergisi
The University of Kahramanmaraş Sütçü İmam
Review of The Faculty of Theology
ISSN-1304-4524 e-ISSN-2651-2637

Yeni Bireysellikler ve Din
Yazar: Abdülvahid SEZEN
(Ankara: EskiYeni Yayıncılık, 2022)

Reviewed by
Mesture KARAÇALI
Yüksek Lisans Öğrencisi, KSÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü
Felsefe ve Din Bilimleri,
Kahramanmaraş / TÜRKİYE
mesturekaracalii@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0001-6253-3900>

Makale Türü/ Article Types: Kitap Değerlendirmesi/ Book Reviews
Makale Geliş Tarihi/ Date of Receipt: 24/01/2023
Makale Kabul Tarihi / Date of Acceptance: 01/04/2023
Makale Yayın Tarihi: 30/06/2023
Yayın Sezonu/Pub Date Season: Haziran / June
Yıl/Year: 21 **Sayı/Issue:** 41 **Sayfa /Page:** 124-127
Atıf/Citation: Karaçalı, Mesture. “Yeni Bireysellik ve Din Yazar: Abdülvahid Sezen (Ankara: EskiYeni Yayıncılık, 2022)”. *KSÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi* 41 (Haziran 2023), 124-127.
<https://doi.org/10.35209/ksuifd.1241879>

Kitap Değerlendirmesi

Yeni Bireysellikler ve Din

Kitap önsöz, giriş ve kaynakça dışında on iki başlıktan ve bu başlıklarla ilintili alt başlıklardan oluşmaktadır. Eser, bireyin özelde kendisiyle genelde aile, toplum ve din bağlamındaki ilişkisini din psikolojisi perspektifinden ele alan konular içermektedir.

Kitap, din bilimleri ve psikolojinin kesiştiği noktada duran din psikolojisi alanıyla ilgili farklı konuları içermesi bakımından zengin bir içeriğe sahiptir. Eserde ilk olarak din, birey ve psikoloji ilişkisi ele alınmıştır. İnsan davranışlarını ele alan psikoloji biliminin insana bakışı zamanla değişmiştir. Psikolojinin bilim dünyasında yerini aldığı ilk yıllarda insan, canlı bir organizmadan ibaret görülmüş, insanın manevi yönü göz ardı edilmiştir. Din ve maneviyat, psikoloji biliminde sonradan önem kazanmıştır. Dinin insan davranışlarına önemli ölçüde etki eden bir olgu olması, din psikolojisi biliminin doğmasına zemin hazırlamıştır. Psikoloji biliminin bir alt dalı olan ve psikolojinin yöntem ve tekniklerini kullanan din psikolojisi, dinin insan davranışları üzerindeki etkilerini incelemektedir. Din, birey ve psikolojiyi birlikte ele aldığı bölümde yazar, din ve psikolojisinin ilişkisine, işlev ve faydalarına değinmiş; dinin bireyin davranışlarını düzenlemedeki olumlu ve düzenleyici etkisi nedeniyle din psikolojisinin önemine vurgu yapmıştır.

Kitabın ana teması yeni birey ve bireysellikler olgusudur. Kitapta yeni bireysellik konusu ve sorunları çoğunlukla değer, inanç, maneviyat gibi kavramlarla birlikte ele alınmaktadır. Yeni birey ve bireysellikler olgusu son yıllarda artan teknolojik gelişmelerle bağlantılıdır. Dijital alandaki gelişmeler bireyin duygu, düşünce, davranış, tüketim ve alışkanlıklarında büyük bir değişime yol açmıştır. Modern çağda materyalist akımların etkisiyle bireyler dini ve manevi değerlerden uzaklaşmış, kalabalıklar içerisinde yalnızlaşmıştır. Bireylerin görünür olma ve değer görme ihtiyacını karşılaması ve kolay ve hızlı ulaşılabilir bir iletişim alanı olması açısından sanal âlem, bireylerin

yaşantılarını ve benliklerini olumsuz yönde değiştirmektedir. Günümüz iletişim imkânlarının artması ve şartların değişmesi, bireyin zaman ve mekan algısını da değiştirmiştir. Popüler kültür ve reklamların etkisiyle bireylerin tüketim alışkanlıkları değişmiştir. Bireye sınırsız istek ve arzularla dolu bir yaşam empoze edilmeye çalışılmıştır. Değeri ve mutluluğu tüketim malzemeleriyle özdeşleştiren birey, mutluluğu ararken tam tersi yalnızlığa ve mutsuzluğa itilmiş, yetersizlik duygusuyla baş başa bırakılmıştır.

Kitapta bireyin farklı gelişim dönemi sorunları ve aile kurumunda meydana gelen değişimler de ele alınan konulardandır. Modern çağ, çocukluktan yetişkinliğe doğru ilerleyen süreçte yani birey olma yolunda yeni sorunlar meydana getirmiş; bireylerin duygu, düşünce ve yaşantısını değiştirerek yeni bireyselliklerin oluşmasına zemin hazırlamıştır. Özellikle çocuklarda dijital bağımlılıklar artmış, gençler ile ebeveynleri arasındaki iletişim ve sorunlar farklı bir boyuta taşınmıştır. Modernite ile birlikte bireylerin aile kurumuna bakışı, aile kurumundan beklentileri, aile içi iletişim ve güç dengeleri değişmiştir. Yazar, ele aldığı bu konularla yeni bireysellik alanlarının doğmasına zemin hazırlayan sebepleri irdelemiş ve sorunlara yer yer çözüm önerileri sunmuştur.

Kitapta maneviyat, din ve yaşam ilişkisi, bireyin dini yaşantısı ve dini grup bağılıkları da ele alınmıştır. Birey, üzerinde yaşadığı dünya ile varoluşsal bir bağ kurmaya ve varlığının kaynağını, özünü anlamaya çalışmaktadır. Günümüz şartlarında bireyin hayat algısı, davranışları, yaşantıları ve dini ve manevi değerlere bakışı değişmektedir. Materyalist bir çağda bunalıma sürüklenen bireyin çıkış yolu olarak gördüğü alanların başında maneviyat gelmektedir. Geleneksel dini grupların, bireylerin modern eğilim ve gereksinimlerine etkili çözümler üretememesi bireyleri, dini gruplardan ziyade modern mistik akımlara yöneltmiştir. Modern zamanda hayatını idame ettirmeye çalışan bireyin, din ve maneviyatla ilişkisini anlam, amaç, duygular ve dindarlık gibi kavramlarla ele alan yazar, bireyin benliğini inşa etmesinde dini grupların etkisine değinmiştir. Ayrıca yazar, dini yaşam

konusunda ibadetlerin işlevselliği ve psiko-sosyal etkilerini de ele almaktadır.

Yazar, yeni bireysellik olgusuyla bağlantılı olarak pandemiyi de ele almıştır. Bütün dünyayı etkisi altına alan pandeminin sosyal, ekonomik, sağlık, maneviyat gibi birçok alanda olumlu ve olumsuz etkileri olmuştur. Pandemi dolayısıyla eve kapanan ve sosyallikten uzaklaşan bireyin duygu, düşünce ve davranışlarında değişimler yaşanmıştır. Salgının olumsuz neticeleri ve sağlık, ekonomi gibi alanlarda yaşanan belirsizlikler kaygı, korku ve endişe gibi duyguların zamanla artmasına sebep olmuştur. Din ve maneviyat alanı, bu dönemde sorunlarla başa çıkmada en çok başvurulan alanlardan biri olmuştur. Yazar, salgın sürecinde yalnızlaşan bireyin duygu, düşünce ve davranış boyutunda yaşadığı değişimleri ve bu dönemde yaşanan sıkıntılarla baş etmede dinin ve maneviyatın rolünü ele almıştır.

Kitapta özetle din, birey ve psikoloji ilişkisi, farklı gelişim dönemi sorunları, aile, sosyal yaşam ve sosyal ilişkiler; bireyin dini yaşantısı, dini grup bağlılıkları, yeni bireysel yaşantılar, bireysellik alanları; korku, kaygı, maneviyat gibi birçok temel olgu ve konu birey, aile, din ve toplum düzleminde ele alınmıştır. Eserde bilimsel kaynaklardan faydalanılmıştır. Kitap, çoğunlukla akademik bir dille yazılmış olsa da yazar, zaman zaman kendi görüşlerine yer vererek konular üzerinde düşünülmesini amaçlamıştır. Kitap, modern durum ve şartlar karşısında bireyin değişimini yeni bireysellikler olgusu çerçevesinde ele alması; bireylerin dini-manevi eğilim ve faaliyetlerini izlemenin ve değerlendirmenin önemini vurgulaması bakımından din psikolojisi alanında önemlidir.